

La cara oculta de l'adopció

Adoptar un nen o una nena ha passat de ser un tabú a una bonica història d'amor a la qual tothom creu que hi té dret. La realitat, però, no és de color de rosa, i darrere grans experiències també hi ha grans fracassos, encara que ningú els expliqui. Oficialment només sabem que a Catalunya cada any es "retornen" entre vuit i deu nens, i que al País Valencià l'índex de fracàs és d'un 9,4%.

Adoptar un nen o nena s'ha convertit en poc temps en un tema de què tothom parla amb autoritat als mitjans de comunicació. Molta gent s'hi veu amb cor, i no és difícil trobar cartes als diaris o comentaris en tertúlies radiofòniques reclamant que s'agilitin les gestions per poder adoptar, com si això fos un dret dels pares inclòs a la carta dels drets humans. És la conseqüència directa de la visibilitat que té avui dia el fet d'adoptar. El que no és gens visible, però, són les dificultats que té el fet d'afrontar aquesta adopció, i encara menys si acaba en fracàs.

No per això el problema deixa d'existir. I en aquest sentit, diversos psicòlegs intenten fer un crit d'alerta contra l'"eufòria adoptiva" actual, perquè es tinguin en compte aquestes dificultats, abans que tota aquesta generació de nens i nenes adoptats en els darrers anys no arribin a l'adolescència, edat ja prou complicada per si mateixa.

Així com cada any tenim notícia detallada de les adopcions que es fan arreu dels Països Catalans, dels fracassos és ben cert que en sabem ben poc. La Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya va admetre a aquesta revista fa uns mesos que calculaven que cada any hi ha entre vuit i deu nens que són "retornats", és a dir, abandonats per segona vegada. Aproximadament menys d'un 1% anual. També hi ha altres dades oficials, que, tot i que són poques, serveixen per fer una aproximació al problema. L'any 2003 la degana de la Facultat de Psicologia de la Universitat de València,

Maria Vicenta Mestre, va presentar l'estudi *Ajuste o conflictividad familiar en el proceso de adopción: variables psicosociales relacionadas*, que situava la xifra de fracassos en un 9,4% al País Valencià. I encara fa pocs anys el responsable de l'Institut del Menor de la Comunitat Autònoma de Madrid, Antonio Ferrandis, deia que entre un 20 i un 30% dels pares adoptius es penedien de l'adopció al cap d'entre vuit i deu anys. En la mateixa notícia, Ferrandis deia que d'aquest 20 o 30%, "un percentatge significatiu es tradueix en interrupció de l'adopció". Ferrandis assegurava també que aquesta dada no solament es donava en general a l'estat espanyol, sinó també en diversos països d'Europa.

Al País Valencià l'informe de Mestre va servir de revulsiu, i d'aleshores ençà la Generalitat Valenciana té signat un conveni amb la Facultat de Psicologia de gestió d'un programa pilot de seguiment de les adopcions que va des de la sol·licitud d'adopció pels pares fins, com a mínim, dos anys després de l'inici de la convivència. Aquest servei no existeix ni a les Illes ni al Principat. Precisament a Catalunya diverses veus ja han alertat que les mancances d'avui generen molts fracassos i que en el futur encara podrien ser molts més, tenint en compte tot el que això comporta per a la criatura, els pares i fins i tot la societat en general i la pròpia administració.

Ser aptes o no. Actualment, al Principat, quan a l'Institut Català d'Acollida i Adopció (ICAA) del Departament de Be-

nestar i Família arriba una consulta d'uns pares per adoptar, els adrecen a la unitat de famílies, on s'ofereix una primera sessió informativa voluntària. Si els pares volen continuar, aleshores sol·liciten el certificat d'idoneïtat a una entitat col·laboradora oficial de la Generalitat. Aquestes entitats fan unes sessions (divendres i dissabtes) amb les parelles o persones que volen adoptar, després els fan diverses entrevistes particulars i visiten casa seva. Aquest procés dura sis mesos, i amb les dades recollides l'entitat fa un primer informe on valora si el sol·licitant és apte o no per adoptar.

L'informe passa aleshores a un comitè avaluador, on hi ha la directora de l'ICAA, Rosa Bertran, un representant de l'Escola de Psicòlegs, un de la Federació de Pares Adoptius, un de l'Escola de Treball Social, un d'una entitat avaluadora i un d'una Entitat Col·laboradora d'Adopció Internacional (ECAI). Aquest comitè ratifica la decisió als que els han dit que sí i revisa si és possible que alguna decisió negativa a alguns pares pugui passar a ser afirmativa o, per contra, reconfirma la "no-aptitud". Segons la Generalitat de Catalunya, només un 1% de les sol·licituds són denegades.

Aleshores, els que obtenen el certificat d'idoneïtat trien el país on volen anar a buscar l'infant, gestió que normalment es fa a través d'una ECAI, en un procés que sol durar un any com a mínim. Al 2004 la Generalitat va comptar 1.562 adopcions internacionals i 130 de catalanes, xifres que superen amb escreix les del 2003 i que situen el Principat en un dels primers llocs de les llistes europees on més s'adopta, com s'ha encarregat de destacar la Conselleria amb la complicitat de la majoria de mitjans de comunicació.

Augment de consultes. Aquesta "eufòria" i el procés de tria dels pares adoptius són criticats per alguns psicòlegs, que destaquen l'augment del nombre de pares que acudeixen a les seves consultes —un cop han adoptat— preocupats pels seus fills.

Aquests pares molt sovint han de superar el sentiment de culpa i la vergonya que comporta no sortir-se'n com a pares. Pere Jaume Serra és psicòleg del Centre Emili Mira, entitat que va col·laborar

Actualment, només un 1% de les sol·licituds d'adopció presentades a l'administració són denegades. Alguns psicòlegs destaquen que a Europa aquesta xifra està entre el 20 i el 25%.

amb la Generalitat avaluant la idoneïtat dels pares que volien adoptar, fins que el 1998 "ens van rescindir el contracte per —segons Serra— ser massa durs, ja que descartàvem un 20% de les sol·licituds". Per a Serra, des d'aleshores hi ha hagut i hi ha una gran laxitud en la selecció dels pares que volen adoptar, i recorda que a països com França i Itàlia, on tenen més experiència en les adopcions, es descarten entre un 20 i un 25% de les sol·licituds. "Com a Centre —explica Serra— ens preocupa aquesta visió triomfalista i negadora de la realitat: és de criatures voler ser els primers en adopcions en comptes de ser els que ho fem millor."

Per a Serra, "per cada nen susceptible de ser acollit, hi ha entre nou i deu parelles, per tant, es pot fer bona selecció", i insisteix que cal ser exigents perquè si no després es produeixen els fracassos: "L'abandonament és molt difícil de reparar, i, com he pogut comprovar, a la consulta això els pares no ho saben, ni els ho diuen."

També és d'aquesta opinió una altra psicòloga d'aquest centre, Carme Vilaginés: "L'actitud de l'administració respecte a l'adopció ha fet que actualment ja hi hagi autèntics desastres i parelles destrossades, i no és anecdòtic, està passant en molts casos." Per a Vilaginés, "amb amor no n'hi ha prou, ja que els pares adoptius poden creure que estan donant-

ho tot a l'infant, i, per contra, per desconeixença, no donar precisament el que aquest realment necessita", i afegeix que "els pares adoptius haurien de tenir obligatòriament un acompanyant com a mínim durant dos anys". Vilaginés també és de l'opinió que en l'actual sistema d'adopcions "no es va a fons, es donen nens gairebé a tothom, a més, no es percep que és un tema greu, i no es parla enlloc de tot el que va malament". L'alerta de Vilaginés és prou contundent: "Si no es fa res per corregir la situació actual, no hi haurà prou centres per poder afrontar el que passarà".

També la psicòloga infantil Teresa Ferret, que treballa en un Centre de Salut Mental a Catalunya i assessora centres residencials, explica que ha viscut situacions molt problemàtiques, de maltractaments i segons abandonaments de nens adoptats, i que davant d'això "hi ha una negació de les dificultats i els fracassos". Ferret insisteix especialment en les adopcions internacionals, "per exemple, si un nen ve d'Etiòpia i als catorze o quinze anys els pares adoptius no el volen, se n'ha de fer càrrec la Generalitat. Llavors es troba que s'ha de quedar en un centre on no té ningú de la família ni del seu entorn, i entra en una espiral de centre a centre i de conductes delictives".

En aquesta línia també la psicòloga Carme Amorós, experta en adopcions i

Al País Valencià, després d'un estudi de la Universitat de València, es va impulsar un programa pilot que acompanya els pares adoptius des que fan la sol·licitud fins a un mínim de dos anys de convivència amb l'infant adoptat.

que fa uns anys havia assessorat la Generalitat de Catalunya en aquesta qüestió, és del parer que "el fracàs en les adopcions és molt important i no és prou conegut", i assegura que per pal·liar-lo "cal més rigor i transparència, menys eufòria i més reflexió sobre el que comporta l'adopció". Amorós rebutja que es digui que ser pares adoptius és el mateix que ser pares biològics, i cita el psiquiatre Oriol Esteve per dir que "els pares adoptius necessiten un plus per acostar-se a les conseqüències de l'abandonament del nen".

Sobre els índexs de certificats d' idoneïtat que es donen a Catalunya, Amorós considera que "descartar un 1% de les sol·licituds és ridícul, és baixíssim, i des-

prés et vénen molts pares a la consulta". [...] La preparació ha de ser més acurada, amb entrevistes clíniques profundes."

Servei de postadopció al juny.

L'administració, de fet, reconeix certes mancances. La directora de l'ICAA, Rosa Bertran, assegura que s'han recollit queixes de pares adoptius que se sentien amb poc suport i que, per a això, tenen previst per al juny d'enguany impulsar un servei de postadopció per donar un servei gratuït de suport econòmic, fiscal i psicològic als pares que ho demanin: "La xifra de 8/10 retorns l'any no és preocupant, però volem que aquesta xifra sigui zero, per això fem aquest servei post-

adopció". Sobre els certificats d' idoneïtat, Bertran reconeix que "som els que menys certificats deneguem, i ens preocupa una mica. [...] Això no vol dir que tornem al sistema de fa deu anys, amb criteris molt estrictes i rígids, però hem passat a una situació que de vegades, personalment, em fa angúnia". Tot i així, Bertran assegura que "els criteris de selecció de pares estan bé, cal que s'apliquin també bé".

Pel que fa al País Valencià, es valora molt positivament el projecte engegat a partir de l'estudi de la degana Vicenta Mestre. En aquest informe, Mestre destacava l'edat com un factor de risc principals per al fracàs d'una adopció; que dins la família ja hi hagi germans biològics; que s'adopti més d'un nen, i que les expectatives dels pares no s'acordin amb la realitat de l'infant. Tot i això, Mestre alerta que les xifres apuntades a l'estudi que van fer al País Valencià "no es poden extrapol·lar", però sí la importància dels factors de risc enumerats. Per a Mestre "l'índex de fracàs de les adopcions, per molt petit que sigui, ha de tendir a ser zero", i afegeix que en això és bàsica "la formació dels pares, no generalista sinó concreta, i dedicada especialment a la convivència. D'altra banda també cal seleccionar bé els pares".

Formació/assessorament i selecció són, doncs, les claus. Del que es fa ara que vivim en ple *boom* de l'adopció, en tindrem notícia d'aquí a uns anys, quan tots aquests infants arribin a l'adolescència. Serà aleshores quan comprovarem si les alertes eren certes o equivocades.

Oriol Cortacans

Cines Babel
Cines Albatros

CINES ALBATROS
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. - València

Dopo mezzanotte de Davide Ferrario

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:
4€ De dilluns a dijous
14,40€ cap de setmana.

Si ets lector d'EL TEMPS:
4€ de dilluns a dijous

(El preu normal d'entrada és de 6,00€)

